

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRØÐURSKAPUR

Nr. 51.

Lýsingarprísir fyri petitreglu: 30 øyr. á forstóðni,
20 øyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst
avsláttur í prísinum.

Leygardagin 18. desember 1937.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið
verður bilingt á posthúsum, brevsvanarstöðum
og skrivstovum. Telf. 142.

11. árg.

Javnaðarflokksins uppskot

um,
at Føroya Fiskaeksport ella Føroya lögting
yvirtekur alt keyp av útgerðarvörum vann
ongar sómdir, meðan flokksins uppskot

um,
at royna at fáa stjórn Føroya Fiskaexports
broytta soleiðis, at fiskimenninir, Føroya
lögting og reiðararnir fáa hvør sín mannin
í stjórnina, varð undirtikið av 17 av lög-
tingsins 24 monnum.

Sum lesarunum kunnugt, legði
javnaðarflokkurin á tingborði í
ár at fáa eina skipan í lög, so-
leiðis at allar útgerðarvørurnar
vóru keyptar undir einum og í
stórum. Harvið vildu okkara
vinnumenn og reiðarar spart
stóran pening og í mongum fori
komid at arbeitt undir frfari
korum enn nú.

Í samband við hesum máli
var eisini spurningurin um
broytni av stjórn Føroya Fiska-
exports.

Sum viðurskiptini nú eru, hevur
Føroya Fiskaexport einkarrætt
at selja allar okkara salt- og
klippfisk. Hetta er ein góð skipan
og ber óivað framburðamögu-
ligeikar í sær viðvíkjandi stórra
marknaði og hægri prísnum. Vit
hava undir eini harðari mót-
stöðu barst fyri at fáa hesa
skipan. Men okkara arbeiði fyri
at ganga hesa leið, hevði ta av-
gjördu forutsetan, at allir í
fiskivinnuni luttakandi státtir —
við lögtinginum sum avgerandi
faktor — komu at hava eins
nýgv at siga. Men so varð ikki.
Sum vorið er, hava reiðararnir
alt at siga í Fiskaexport, meðan
fiskimenn, skiparar og lögting
hava einki at siga.

Hetta er ravrúskandi galið.
Fiskimenn, skiparar og mann-
ingin sum heild, eiga úti við 50
pet. av veiðuni. Tað er rimiligt,
at hesin státtur hevur eins nýgv
at siga í soluskipanini sum reið-
ararnir, og at Føroya fólk sum
heild við Føroya lögtingi eisini
er umboðað har.

Hesi bæði uppskot vóru dág-
liga umrødd, tá ið tey vóru til
viðgerðar fyrstu ferð.

Nevndin, ið fekk málið til
viðgerðar, varð biðin um at

samráðast við Fiskaexport. Men
seint gekk við at fáa svar. Ikki
fyrr enn 3 dagar áðrenn ting-
menn fóru heim, kom svarið.
Tað var ein beinleiðis
avvísing, bæði hvat ið við-
vikti innkeypinum og tí, at
fiskimannastáttin og lögtingið
skuldu fáa menn í felagsins stjórn.

Sambands- og sjálvstýrismenn
í nevndini tóku hetta svarið til
eftirtektar og hildu, at einki var
at gera ullað at senda málið til
landsnevndina — at gravast. Tí
hvát kann landsnevndin gera, tá
ið Føroya lögting samlað einki
hevði kunnað gjørt?

Javnaðarmenn hildu seg ikki
kunna forsvara at taka hesa
stöðu, so týðningarmikið sum
málið var. Hóast lotan var stutt,
ið eftiri var av tingsetuni, skriv-
aðu teir álit og settu fram upp-
skot um, at tingið skuldi søkja
ríkisstjórnina um:

at skipa fyri, at lögtingið fekk
einarætt til sjálvt at keypa allar
útgerðarvørur ella fyribils at
lata henda rætt til eitt felag ella
einstakan mann,

at tingast við andelsfelagið
Føroya Fiskaexport at broyta
felagsins reglur, soleiðis at veiðu-
menninir og lögtingið fingi hvør
sín lim í stjórnina og reiðararnir
bert ein.

Aftaná ein ógviliga harðan orða-
drátt millum javnaðarmenn og
orðforarnar fyri sambandið og
sjálvstýrið fór málið til atkvøðu-
greiðslu.

Ög nú hendir tað merkiliga,
at meðan innkeypsmálið varð
niðurstemmt, vóru 17 atkvøður
fyri, at miniserið skuldi tingast
við Føroya Fiskaexport um at
broyta felagsins lögir, sum av
javnaðarmonnum ynsk.

Einarættur

til
nýtslu av undirgrundar-
tilfarinum.

Sum kunnugt hevur »Føroya
Kol« sòkt um at fáa einarætt
til nýtsluna av Føroya undir-
grundartilfari.

At tingmenn høvdu ilt við at
siga nei til loyvi at seta virki á
stovn í hesi arbeiðsleysu tíð er
fatiligt. Men teir høvdu ikki
minni ilt við at siga ja.

Teir 5 av tingsins javnaðar-
monnum, ið gingu við til at
mæla til, at »Føroya Kol« fekk
henda einarætt, høvdu hesa
grundskoðan í treytasetanini:

- 1) Tað má undir ongunum fori
leggjast ein deyð hond á
undirgrundar arbeiðsmögu-
ligeikarnar.
- 2) Einkarrættarfelagið má lata
samfelagið, Føroyar, fáa
størst møgulan lut í ágóð-
anum, sum soleiðis fellur
aftur til alt fólkid.
- 3) Hitt almenna má hava at-
gongu til gjølla kannan,
ettiransan og viðfylgjan av
felagsins arbeiði í eitt og
alt.
- 4) Einarættur skal kunna av-
takast at kalla beinavegin,
ið hann ikki verður útnytt-
aður, og aðrar kapitalkreftir
eru fúsar at fara undir
arbeiðið. Ög so, men ikki
minst:
- 5) Einarættarhavarin skal vera
skyldugur at gera ráveini
til í Føroyum og útí øðra ley
til liðuggjørt fabrikat.

Vit prenta her uppskotið frá
nevndini, ið hevði spurningin
til viðgerðar.

Uppskotið varð viðtikið við
15 atkvøðum:

Lagtinget anbefaler, at A/S
Færø Kul meddeles Bevilling
for et Tidsrum af indtil 20 Aar
med Eneret til Udvinning af Kul
og Raastoffer, der geologisk hen-
hører til de i Kulminerne paa
Søderø forekommende Lerarter
i Færøernes øvrige Undergrund
paa følgende Vilkaar:

- 1) Der svares Lagtinget en Pro-
duktionsafgift, der for de
første 5 Aar fastsættes ved
Overenskomst mellem Sel-
skabet og Statsministeriet i
Henhold til Lagtingets Ind-
stilling eller i Mangel af
Overenskomst ved Skøn af
3 Mænd, udnævnt af Mini-
steriet. Skønnet Afgørelse
er endelig. Lagtinget og A/S
Færø Kul udreder hver
Halvdelen af Omkostning-
erne ved Skønnet Behand-
ling af Sagen, Skønsmæn-

denes Honorar fastsættes af
Statsministeriet.

Afgiften udgør for de første
Fem Aar 5 pCt. af Raastoffets
Salgsverdi, dog mindst 5 Kr.
pr. udvundet Ton.

Det aarlige Beløb af nævnte
Produktionsafgift udregnes
af Statsministeriet paa Grund-
lag af en af Selskabet for
hvert Aar fort Bog, hvori fort-
løbende indføres de ud-
vundne Mineralers Art og
Mængde. Bogen skal ind-
sendes til Ministeriet inden
Udløbet af det første Kvar-
tal af det påfølgende Aar.
Samtidig skal Selskabet med-
dele alle nødvendige Oplys-
ninger til Beregning af Raas-
tofferens Salgsverdi. Afgift
forfalder til Betaling 4 Uger
efter, at Selskabet har mod-
taget Meddelelse fra Mini-
steriet om dens Størrelse.
Fra Forfald beregnes 6 pCt.
aarlige Rente, til Betaling
sker.

- 2) Selskabet skal være pligtigt
til at forædle og forarbejde
Raastofferne paa Færøerne,
dog kan der meddeles Dis-
pensation herfra af Lagtinget,
eller, naar dette ikke
er samlet, af Landsnevndin.
- 3) Dernæst svares der Lagtinget
40 pCt. af Overskudet ved
påagældende Virksomhed,
efter at Aktiekapitalen er
forrentet med 6 pCt. p. a.
Selskabet skal være for-
pligtet til efter Statsmini-
steriets nærmere Bestem-
melse at indsende sit Regn-
skab, og Ministeriet og Lag-
tinget skal have Ret til at
kontrollere Regnskabet og
driften og afgøre, hvor stort
det reelle Overskud er efter
almindelig forretningsmæs-
sige Regler.

- 4) Selskabet skal for at opfæl-
holde Koncessionen for hvert
Syssel inden 4 Aar fra Kon-
cessionens Meddelelse være
pligtigt til at sætte rationel
Minedrift i Gang i Sysslet
i det Omfang, Lagtinget
maatte bestemme. I modsat
Fald bortfalder Koncessionen
for vedkommende Syssels
Omraade. Saafremt en Kom-
munes Forstanderskab retter
henvendelse til Statsmini-
steriet eller Lagtinget om
Paaagørelse af Minedrift
og dokumenterer Tilstede-
værelse af et af de bort-
koncessionerede Raastoffer,
skal Selskabet, forudsat, at
det har Koncession for Kom-
munes Omraade og ikke
har paaagørelse af Minedrift
sammesteds, inden 2 Aar
sætte en af Lagtinget god-
kendt rationel Minedrift i
Gang indenfor vedkommen-
kommunes Omraade.

- 5) Saafremt de indenfor Sande-
vaag, Nolso og Kvivig Sog-
nes Kommunes Omraade
forekommende Raastoffer,
henholdsvis: »Blegjerd« og
»Tuf«, henhører til de for-
an omtalte Lerarter, skal
hvert af Forstanderskaberne
for sit vedkommende, naar
Koncessionen er meddelt,
være berettiget til at fore-
tage en Henvendelse til
Lagtinget eller Statsmini-
steriet med den Virkning,
at Koncessionen bortfalder for
vedkommende Kommune,
hvis der ikke inden 3 Maa-
neder fra Henvendelsens
Modtagelse er paaagørelse
en af Lagtinget (mellem
Samlingerne af Landsnev-
ndin) eller Statsministeriet
godkendt Minedrift.
- 6) Koncessionshaveren skal ikke
være berettiget til at mod-
sætte sig, at Grundejerne
benytter de påagældende
Raastoffer til privat Brug
og Husflid.

Hvar fær tú bestu jólagávrur?

Í A. T.

Hvar fær tú besta jólagóða?

Í A. T.

Hvar keypir tú billigast til jóla?

Í A. T.

Jólatró!

Jóla!jó!

Jólapynt!

Jólagóðgeiti!

Leikutoy!

Fýrværkarf!

o. s. fr!

Klæði, yvir- og undirklæði!

silvurvorur!

Fríðar taskur!

o. s. fr.!

Frúktir

og

allar matvørur!

Vitjið tí fyrst inn hjá okkum!

Trolaradrift arbeiðaranna,

— telefon 5 —

Tvøroyri.

Í Frukt- og
Grøntforrætningini

telefon 146 - Aarveg

kunnu tygum keypa ein kassa
við 18 kg av góðum, donskum
súreplum til **13 kr. 75 øyr.**
og **16 kr. 50 øyr.**

Eisini kunnu tygum fáa ein
kassa við 18 kg av teimum bestu
amerikansku súreplum fyri **17**
kr. 75 øyr.

Suðrafrikanskar appelsínur,
solar og saftigar, í ymskum
støddum til ógvuliga lágar prísir.

Trond Hansen.

Ein stórsigur, ið javnaðarmenn vunnu Føroya
fiskimonnum og skiparum í fyrstu atløgu!